

Hyvinvointialueiden ohjausosasto

4.3.2025

Keski -Suomen hyvinvointialue

Vastaus Keski-Suomen hyvinvointialueen ehdotukseen pilottihankkeesta

Keski -Suomen hyvinvointialue ehdotti valtiovarainministeriölle ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) 28.1.2025 päivätyllä kirjeellä pilottihanketta, jossa yhteistyössä tarkistettaisiin Keski -Suomen hyvinvointialueen vuosien 2023–2025 rahoituslaskelmien perusteena olleet diagnoositiedot. Lisäksi Keski -Suomen hyvinvointialue esitti samalla tietopyynnön alueen yleiskatteisen rahoituksen laskelmien diagnoositiedoista eriteltyinä vuosilta 2023–2025. Koska tietopyyntö koskee THL:n hallussa olevia tietoja, on sovittu, että siihen vastaa THL. Tietopyynnön osalta valtiovarainministeriö viittaa siten THL:n erilliseen vastaukseen.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 14 §:n 3 momentin mukaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen perusteena olevia palvelutarvekertoimia määriteltäessä käytetään terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon sairauksiin ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuvista tarvetekijöistä Digi- ja väestötietoviraston, Eläketurvakeskuksen, Kansaneläkelaitoksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Tilastokeskuksen tietoja. Tarvetekijöistä ja niiden painokertoimista säädetään rahoituslain liitteessä. Keskeisessä asemassa tarvekertoimien määrittelyssä ovat THL:n ylläpitämissä hoitoilmoitusrekistereissä olevat diagnoositiedot, joiden toimittamisesta rekisteriin vastaavat hyvinvointialueet THL:n asettamien määräaikojen mukaisesti. Kaikkien edellä mainittujen tietojen perusteella THL laskee vuosittain aluekohtaiset tarvekertoimet, jotka ovat yleiskatteisen rahoituksen perusteena.

Valtiovarainministeriö vastaa hyvinvointialueiden rahoituksesta. Rahoitusmallin toimivuuden kannalta rahoituskriteerien tietopohjan luotettavuudella on olennainen merkitys. Hyvinvointialueiden toiminnan ensimmäisinä vuosina aluekohtaisten tarvekertoimien perusteena olevissa diagnoositiedoissa on havaittu sellaista vuosikohtaista vaihtelua, joka ei välttämättä johdu alueen asukkaiden palvelutarpeiden muutoksista, vaan taustalla on esimerkiksi tietojen toimittamiseen liittyviä tietoteknisiä ongelmia sekä mahdollisesti eroavuuksia alueiden kirjaamiskäytännöissä. Lisäksi rahoituksen ennakoitavuuden kannalta on ollut ongelmallista se, että vuosittain keväällä julkaistujen ennakkotietojen ja lopullisten rahoituslaskelmien välillä on ollut suuria aluekohtaisia muutoksia, jotka

ovat johtuneet tarvekertoimien tietojen tarkentumisesta määräaikaan mennessä THL:lle toimitettujen tietopäivitysten perusteella.

Valtiovarainministeriö on käynyt syksyllä 2024 yhdessä THL:n ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa läpi tietojen toimittamisen menettelyjä ja aikatauluja ja lisäksi asiaa on käsitelty muun muassa hyvinvointialuejohtajien verkostossa.

THL on raportoinut tarvekertoimien laskennassa käytetyn aineistojen poimintasäännöt ja tilastollisen menetelmän. Lisäksi THL on julkaissut kaksi kertaa vuodessa laskentataulukon, missä on raportoituna mallien muuttujien (tarvetekijöiden) regressiokertoimet, muuttujien keskiarvot alueittain ja laskentasäännöt, joita käyttäen kertoimilla ja keskiarvoilla lasketaan alueittaiset palvelutarpeet. Taulukko on julkaistu keväisin ennakkolisiin tietoihin perustuvana ja syksyisin lopullisiin tietoihin perustuvana.

Laskentataulukon tarkoitus on ollut havainnollistaa laskentaa ja antaa alueille mahdollisuus arvioida, vastaavatko palvelutarpeen laskenta-aineistot alueen omaa käsitystä eri sairauksien ja muiden muuttujien yleisyydestä ja määrästä. THL käyttää palvelutarpeen laskennassa sairauksien tunnistamiseen suurta määrää tietolähteitä henkilötasolla, ja laskentataulukossa raportoidut sairauksien yleisyydet muodostuvat siis monen tietolähteen perusteella. Koska henkilöllä voi olla useita kirjauksia samasta sairaudesta useissa eri tietolähteissä, ei käytettyjä sairauksien havaintomääriä ole mahdollista laskea suoraviivaisesti summaamalla tietolähdekohtaisia sairausmääriä yhteen. Siksi laskentataulukon perusteella on voinut olla vaikeaa arvioida, missä määrin alueen aineistotoimitukset THL:n ylläpitämiin hoitoilmoitusrekistereihin ovat onnistuneet ja siten sisältyneet palvelutarpeen laskelmiin.

Aineistotoimitusten validoinnin tukemiseksi THL tulee jatkossa julkaisemaan vuosittain maaliskuussa edeltävän vuoden tietoja koskevan ennakkollisen sairaustietotaulukon, jossa raportoidaan sairausluokkoittaiset havaintomäärät alueittain. Havaintomäärissä erotellaan kokonaishavaintomäärä ja pelkästään hoitoilmoitusrekisterien perusteella saatava havaintomäärä. Koska sairausluokituksessa käytetyt diagnoosikoodit on julkaistu raportissa, on sairausluokkien havaintomääriä mahdollista laskea myös muista lähteistä kootuista aineistoista. Lopulliset tiedot sisältävä sairaustietotaulukko julkaistaan palvelutarvelaskelmien aineiston jäädytyspäivämäärän jälkeen vuosittain maaliskuussa. Vuoden 2025 maaliskuussa julkaistaan siis sekä vuotta 2023 koskeva alustava sairaustietotaulukko että vuotta 2024 koskeva ennakkollinen sairaustietotaulukko.

Kehitystyötä tarvekertoimien tietopojan luotettavuudenparantamiseksi jatketaan kuluvana vuonna yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön sekä THL:n kanssa ja yhdessä kaikkien hyvinvointialueiden kanssa. Lisäksi valtiovarainministeriö näkee tärkeänä lisätä tuntemusta rahoitusmallin toimivuudesta, jotta alueilla on mahdollisuus paremmin ymmärtää aluekohtaisen rahoituksen perusteena olevat tekijät. Kuluvan vuoden aikana valmistellaan myös hallitusohjelman mukaisesti

rahoituslaissa säädetyn tarvemallin päivittämistä. Päivitys perustuisi THL:n toukokuussa julkaisemaan tutkimukseen. Valmisteluun liittyen on tarkoitus käsitellä tarvemallia tarkemmin myös alueiden kanssa. Parhaillaan lausunnoilla olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamisesta ([VM tiedote 28.1.2025](#)) ehdotetaan, että vuodesta 2026 lukien aluekohtaiset tarvekertoimet otettaisiin rahoituksessa huomioon kahden vuoden tietojen perusteella laskettujen kertoimien keskiarvon perusteella, minkä tarkoituksena olisi parantaa rahoituksen ennakoitavuutta alueilla.

Osastopäällikkö, ylijhtaja

Ville-Veikko Ahonen

Finanssineuvos, yksikön päällikkö

Tanja Rantanen

Tiedoksi

VM/Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

VN/3375/2025-VM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: